HIERONYMI DONATI

Epiſtola ad Oliuerium Cardinalem Neapolitanũ,in qua Ro.Eccleſiam Primatũ Eccleſiaſticæ dignitatis obtinere, & Petrum eſſe Petram & fundamentum Eccleſiæ,doctiſſime comprobatur.

OPTIMO, ET REVERENDIS/ SIMO OLIVERIO CARDI/ NALI NEAPOLITANO HIERONYMVS DONATVS. S.

TRibuis mihi humaniſſimis tuis literis, prima præfatione Præſul Reuerendiſſime, quantũ nec agnoſco, nec poſtulo. Diuinũ enim & humanum ius non eſt meum profiteri, ſed diſcere. Quicquid ad me ſcripſiſti boni conſulo, & tibi etiam gratias ago, dignas abſte exiſtimatas eſſe nugas noſtras, ſuper quibus tam exacte cogitares, & ſcriberes, & niſi prohiberem, penes te quoq; habere conſtitueres. Tantum autem abeſt, ut ego id aut prohibeam, aut permittam, ut potius ĩ ea re, ius omne tuo arbitrio ſit relictum. Ea enim lege tibi legendus libellus miſſus eſt, ut pro tuo iure non ſolum emendaretur, & emungeretur, ſed totus etiã, ſi tibi uiſum eſſet, incumberet in ſpongiam. Duobus abſte obeliſcis libellus confoditur, altero quod ſuper Petro fundatam Eccleſiam dixerim, cum Chriſtus Eccleſiæ ſit fundamentum, non Petrus, aſſerente Paulo, Petra autem erat Chriſtus, altero quod in defendenda aduerſum Græ/

cos Latina ecclesia, nimis multa a Græcis obiecta cõ/
geſſerim, quæ potuiſſent conſultius ſubticeri, & ut in
quis, magis ſobrie ſcribi. Reſpondebo breuibus, ea le/
ge, ut quicquid dixero, ſemper ſub tua cenſura ſit, &
confodi poſſit iterũ, nouis, ſi tibi uidebitur, obeliſcis.
Poſterius ergo obiectũ priore loco diluam, hoc enim
ut ego exiſtimo, ipſa rei ſeries magis expoſcit. Primũ
ſcire Amplitudinẽ tuam uelim, aliud mihi in Græcia
cum Græcis fuiſſe certamen, aduerſum quorum opi/
nionẽ libros quattuor de Spiritus ſancti proceſſione
compoſui, omnia Græcorum ſpicula intenta contra
Latinos adduxi, ut illa non ſolum repellerẽ, ſed obtũ
derem, & infringerem, Poſtremo Latinorum ſimul &
Græcorũ patrum dicta conciliare conatus ſum, quos
collidere inter ſe, plerique noui Græci ſcriptores non
dubitauerũt, docui illos re uera non diſſidere, nec ue/
rebor dicere me hac in parte, Deo iuuante, aliquantu
lum profeciſſe. Sed quia eius opinionis diſſidiũ maxi
me auget ſubruſtica, & pertinax quædã improbitas,
qua ſedẽ Romanã infenſe Oriẽtales Chriſtiani proſe
quuntur, conatus ſum eodẽ apparatu, non ut Græcus,
non ut Latinus, non ut Romanus, aut Venetus, ſed ut
Chriſtianus homo pertinacẽ opinionẽ eius ſchiſmatis
primũ ſenſim emollire, deinde quæ fundamenta ſuæ
pertinaciæ afferunt, ſæpe inter dicendum allata colli
dere, et quia his potiſſime innitũtur, & ſingulis inter/
uallis pronuntiant, ſæpe identidem allata refellere.
ſic repelluntur ictus hoſtiũ in omni certamine, quum
cõminus arma armis pugnant, Res erat cum aduerſa/

riis, quibus cum diſſimulare nihil proderat, quæ ſi ſubticuiſſem, aut īuolutis inſinuationibus ꝓtuliſſem, aucta eſſet apud aduerſarios omnis anſa calumniæ. Sic retunditur ante iſtum aduerſarius, quum eius argumenta in medium allata, & explicata, oſtenduntur eſſe figmenta, & nihil etiam conceſſa, aut condonata ualere, nihil efficere. Quum de ea re apud Græcos eo tempore diſſererem, id tantum quærebam, non ut quempiam adulatione placarem, non ut mihi prodeſſem (id quod neq; hoc tempore quæro) ſed ut rei Chriſtianæ ſatisfacerē. Athanaſius in redarguendo Arrio, totum Arrii Symbolum profert, deinde per partes citat, explicatq; omnes in Filium & Spiritū Sanctum blaſphemias, quas ſimul enumerat, ſimul refellit, neq; illum factum ex tempore, hunc & Creaturam & ſeruum ex aduerſarii calumnia ueretur dicere, & ſimul euangelicis rationibus aduerſariorū ora concludere. Idem Cyrillus agit contra Neſtoriū, cum in ἐκκυκλίῳ illa epiſtola ab omnibus ſynodis decantata, tū etiam ſuis locis in uolumine theſaurorum, ſeruitium & miniſterium filii, in diſtribuendis donis ſpiritalibus, ex perſona hæreticorum nominatur, id quod in filio ſuprema poteſtas eſt, non ſeruitium aut miniſterium. Longum profecto quiddam eſſet, his exemplis tempus terere, quæ ſcatent undiq;. Alia ratio diſſerendi eſt, quum quid narratur, exponiturue, alia quum aduerſarius ſenſim in retia pellitur, aut facto impetu impugnatur. Quo fit ut Ariſtoteles contra Heraclytum tertio primæ philoſophiæ uolumine

redargutione,non demonſtratione utatur, & ex con/ceſſis ab aduerſario,ipſum irretire ſuis retibus cone/tur. Nam & ex male cognitis, quæ parum entis ideſt ueritatis habere noſcuntur, ad ea quæ ſecundum na/turam cognita ſunt,& omnino ueriſſima peruenimus, teſte eodem Ariſtotele eiuſdem libri ſeptimo uolu/mine. Fateor nec meis auxiliis,nec me defenſore indi gere Romanam Eccleſiam,quia opus eſſet maiore co natu ad eam hoc tempore defendendam,quæ utinam tot haberet defenſores & uindices,quot habet impu/gnatores,& deſtructores. Illud ſcio,me in Græcia non maiore ſtudio rem Venetam,q̄ꝫ Catholicā curauiſe, & apud plurimos profeciſſe, idqꝫ feciſſe non gratia lucri,aut gloriæ,ſed zelo Chriſtiani nominis. contuli in gazophylaciū Chriſti dragmam quam habui,quæ ſi non omnino puri & probati argenti eſt, igne probe tur, confletur iterum, & pura & probata ſub Chriſti noſtri Saluatoris imagine recudatur. Quod ad alte/ram,eamqꝫ priorem partem attinet,ſic reſpondebo.
Cardo diſputationis ad probandū,ut in Ro. Eccleſia primatus ſit Eccleſiaſticæ dignitatis, quodqꝫ Petrus ſit petra & fundamentum Eccleſiæ, aut quod petra fides ſit Eccleſiæ Chriſtianæ ſuper Petro fundata, nihil alienum ab Euangelio, nihil diuerſum a ſancto/rum Patrum traditione continet, modo recte intelli/gatur. At inquis,audio Saluatorem de ſe loquētem & dicentem,Lapidem quem reprobauerunt ædificātes, hic factus eſt in caput anguli, qui ceciderit ſuper la/pidem iſtum,cōfringetur,ſuper quem uero ceciderit,

con͡gret eum. Paulus etiam Apoſtolus inquit, Bibe-bant de ſpiritali conſequente eos petra. Petra autem erat Chriſtus, quomodo Petrus, petra Eccleſiæ eſt, ſi Chriſtus ipſe petra eſt. nunquid Petrus fundamentum Eccleſiæ eſt, & nõ Chriſtus? Ego uero Præſul Reuerẽdiſſime ex Orthodoxæ fidei diſciplina Chriſtũ dici Petram animaduerto, & Symonẽ Barionam etiã dici petram uideo. Nam Petrus & Petra idem ſignificãt, πέτρος enim Græce maſculino genere, petram & ſaxũ ſignificat, quemadmodum apud Latinos lapis in maſculino, & ſaxũ in neutro genere. Cæpha uero apud Hæbreos idem exprimit, quod ſimul apud Græcos & Latinos petra. Quare nihil refert utrum petræ am Petri nomine Symon nuncupetur. Chriſtum ſemel aut paulo amplius petram dici audio. Petrus uero Symonis nomine amiſſo, perpetua appellatione dictus eſt Petrus ſiue Petra, quod idem eſt. & Chriſtus dixit, tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, Petrum oſtendens, non ſe ipſum, ſic enim exponit beatus Hieronymus omnium ſacræ ſcripturæ interpretum fidiſſimus, atq; ueriſſimus, qui inter Eccleſiaſticos ſcriptores ſolus ſimul, & Hæbream, & Græcam, & Latinam linguam exactiſſime attigit; loquitur enim hunc locum exponens in hæc uerba. ſecundum autem metaphoram Petræ recte dicitur Petro, ædificabo Eccleſiã meã ſuper te, & hoc eſt quod ſequitur, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam. Idem ex Auguſtino ſuper hac particula ſenſus eſt, nec diſſidet a Hieronymo. Quod enim

ex libro Retractationū affers, non retractationem, aut palinodiam reſpicit, ſed interpretationem, cuius generis in eo libro multa ſunt. Dixi, inquit, in quodam loco de Apoſtolo Petro, quod in illo tanꝗ̄ in Petra ædificata eſt eccleſia, ſed ſcio me poſtea ſic expoſuiſſe. Non dicit retractaſſe, ſed expoſuiſſe, ut ſuper cōfeſſione Petri, Chriſtiana Eccleſia intelligeretur ædificata, quaſi ſuper eum, quem confeſſus eſt Petrus, dicēs, Tu es Chriſtus filius dei uiui. Duos ergo ſenſus innuit. ut Eccleſia ædificata intelligatur, ſuper Petrum confitentem Chriſtum, aut ſuper Chriſtum confeſſum a Petro, qui primus confeſſus eſt Chriſtum filium Dei, non adoptione, ſed natura filium. quæ confeſſio primum Chriſtianæ fidei fundamentum eſt. Nō eſt ergo contrarius Auguſtinus Hieronymo, ſed ſuper eadem re duplicem explicat ſenſum, quod in idem tendit. Non omnem Reuerendiſſime Pater in tua epiſtola Auguſtini particulam recitaſti, non enim retractat, quod alibi ipſe dixerat, ſed aliam interpretationem, ut diximus, afferens, quem ſenſum magis ſequi uelit, reliquit lectoris arbitrio. ſubdit enim confeſtim dicens, harum duarū ſentētiarum, quæ ſit probabilior, eligat lector. Ego utranq; probo, quia utranq; in ſuo ſenſu concipio, alioquin mihi magis placet, appellare Chriſtum fundatorem Chriſtianæ Eccleſiæ, quam fundamentum. Chriſtus ergo ſuæ fundator, & ſponſus Eccleſiæ, in illa fide & confeſſione Petri œcumenici paſtoris fundauit eccleſiam, quæ proculdubio confeſſio ſecundum rei naturam conſyderata, ipſamet

Chriſti fides eſt,& ipſe idē Symon myſtice Petrus di
ctus, aut Petra,& eſt etiā ipſe Chriſtus,ad ædificatio
nem fidelium confeſſus a Petro. Quod autem primo
loco adduxerim,per Petram nihil aliud intelligi de-
bere,quam traditam Apoſtolis a Chriſto fidem, non ex
mea penu prolatum eſt.id omnes catholici doctores
affirmāt,præſertim Chryſoſtomus,aureū illud ſydus
Eccleſiæ,qui hunc locū exponit hiis uerbis,ſuper hac
inquit petra, τουτέστιν ἐν ταύτῃ τῇ πίστει, καὶ ὁμολογίᾳ
οἰκοδομήσω τὴν ἐκκλησίαν μου idest in hac fide & con
feſſione ædificabo Eccleſiā meam.neq; enim ex uno
lapide ſolo Eccleſia conſtituta eſt, ſed ut ait Paulus,
ex multis lapidibus uiuis,qui ſunt ipſi fideles Chriſtū
confeſſione ſequentes, in ipſumq; credentes. unde &
Origenes ait,Petra eſt,omnis qui imitator ē Chriſti.
Varia Reuerēdiſſime Pater eſt(id quod te hominem
doctiſſimum non fugit)ſenſuum ſacræ ſcripturæ in-
terpretatio,neq; ubiq; quæritur uniuoca ratio gene-
ris,ſed ordo analogiæ,quia omnia diuerſis rationibus
conſyderata poſtremo referūtur ad Chriſtum Deum,
quod Dionyſius Areopagita,dignus Paulo præcepto
re diſcipulus, ad Titum ſcribens egregie explicat in
eius Epiſtola. At inquies ego Chriſtū audio ſe ipſum
Petram appellantem,& Apoſtolum dicentem,Petra
autem erat Chriſtus,ſed nō ne audis etiam Chriſtum,
Leonem dici uictorem de tribu Iuda? uictorem inquam
mortis per reſurrectionem, & triumphatorem inferni
per redemptionē noſtram,Marcus tamen ipſe euāge
liſta Leo dicitur,& figuratur.ille,quia ſurrexit ut Leo,

hic quia in reſurrectione explicanda Leonis audaciā in fide & traditione miſcuit. Audi quæſo, quomodo Chriſtus Petra, quomodo Petrus petra, quomodo qui libet fidelium Petra eſt. Chriſtus petra eſt non in confeſſione fidei, ſed ī eius ædificatione, nō enim neceſſe fuit Chriſto, ut ſe ipſum filium Dei profiteretur, ſed ut id reuelaret, & diceret. Petra ergo eſt ædificātis fidei, non ædificatæ, & ideo in capite anguli collocata eſt, non in fundamento, ut faceret utraq; unum, & hominem uniret Deo. Petrus uero non in capite anguli extollitur, ſed in fundo ædificii collocatur. ſpiritalis uero illa Petra de qua dicit Apoſtolus, Petra autem erat Chriſtus, Petra illa eſt, ex qua fluxerūt aquæ, per quas ubiq; in ſacra ſcriptura Spiritus ſanctus oſtēditur, in cuius typo Chriſtus, ut Dei filius, & conſors paternæ facultatis, Spiritum Sanctum mittere, & eius dona diſtribuere dignoſcitur. Quo pacto etiā Petrus & cæteri diſcipuli Petræ dici potuerūt in manus impoſitione, & datione Spiritus Sancti, ſed non tanquā largitores facultatis propriæ, ſed ut miniſtri diuinæ poteſtatis. Quilibet uero fidelium Petra dicitur, in Petri confeſſione, quam Chriſtus, ut diximus, cæteris diſcipulis tacentibus, fieri a Petro uoluit in fundamentum noſtræ ædificationis. Illa enim cōfeſſio ſola eſt, quæ facit hominem Chriſtianū, qui confitetur Deū Patrem omnipotentem, factorē cœli & terræ. qui primus articulus fidei eſt, quem qui confitetur nondum Chriſtianus eſt, hoc enim fatetur Iudæus, hoc fatetur Alcoranus. Sed quum fateris Chriſtum filium Dei

unicum dominum noſtrum, tunc Chriſtianus es. Fun/
damentum ergo fidei eſt iſta confeſſio, quæ ſic Deo
ordināte, per myſteriū mutua nominis appellatione,
primum eluxit in Petro. Cæteri enim qui ante eum
filium Dei Chriſtum dixerant, non naturæ, ſed ado/
ptionis filium crediderāt, ut refert hoc loco Chryſo/
ſtomus. Hanc ergo confeſſionem fieri a Petro Chri/
ſtus uoluit, in qua Symonem Petrā appellauit, ut niſi
fallor ſimul oſtenderet, eam confeſſionem & fidem
eſſe fundamentum Chriſtianæ Eccleſiæ, & Petrum in
eius confeſſionis expreſſione ~~fienda~~ electū a Chriſto,
ꝓrogatiuā Apoſtolici culminis præſeferre. Sic ergo
Eccleſia a Chriſto ſuper Petro fundata eſt, quia ſuper
confeſſione ſui nominis, quæ primū in Petro a Deo
reuelata eſt, fundamentū accepit. Quum autem dici/
tur Chriſtus Eccleſiæ ſuæ fundamentū, uera fortaſſis,
ſed impropria loquutio eſt. mihi enim, ut dixi, magis
placet, Chriſtum non fundamentum dicere, ſed fun/
datorem. Illam ergo expoſitionem Auguſtini in libro
de uerbis domini, acutam ſane & ex ingenio tanti uiri
prolatam, ita intelligo, ut a dictis Hieronymi, Chryſo
ſtomi, & Hyllarii nullo pacto diſcrepet. nam ſi aliter
intelligeret, hoc eſſet Sanctorum dicta collidere, & ſu
per humanas opiniones, non ſuper diuinam, Dei fidē
ædificari. Sed inquiet quiſpiā, quo modo non diſſen
tiunt? quum Hieronymus ſuper Petrum dicat funda/
tam Eccleſiam, Auguſtinus non ſuper Petrum, ſed
Petrum ſuper Chriſtum? quāuis, ut diximus duplici
expoſitione propoſita in retractationū libro Augu/

ſtinus lectori eligendi relinquat arbitrium, ſic tamen ut arbitror, ſentiendum, atque dicendum eſt. Hieronymus & reliqui Eccleſiam intelligunt fundatam ſuper Petro, hoc eſt ſuper confeſſione Petri, quaſi ſuper eo, quatenus confeſſionem Chriſti nomine totius Eccleſiæ Petrus præferebat. Auguſtinus uero ſuper Chriſto fundamentum ſtatuit, quia confeſſio Chriſti facta a Petro, & per eum ex Euangelio oſtenſa fidelibus, uerũ Eccleſiæ fundamentum eſt. ueritas enim fidei fundamentum eſt, Chriſtus autem ueritas eſt, ſed alio modo conſyderatus eſt ueritas, alio modo conſyderatus teſtimonium (ut de ſe ipſo dicit) perhibet ueritati. Sic alio modo fundator eſt, alio modo fundamentum. fundator ſane in myſterio humanitatis aſſumptæ, fundamentum uero in myſterio confeſſionis, Petro primitus reuelatæ. fundamentum uero cauſam potius in materiæ genere ſignificare ſolet, quã ĩ genere agẽtis, & formæ aut finis, propter quod Materia prima fundamentum naturæ nũcupari ſolet, quæ dicitur etiam principium, ſicut Deus, ſed tamen longe aliter materia principium, aliter Deus principium, ſic longe aliter Chriſtus fundamentum, & aliter Petrus. ſic enim fundamentum naturæ dici poſſet deus, quemadmodũ prima materia, quia ipſa prima materia, quæ proprie fundamentum naturæ eſt, in ipſius autoris uirtute fundata eſt. Nam quum fundamentum dicitur, duplex in eo ratio conſyderatur, altera quæ formam reſpicit, altera quæ materiam. Forma enim ut omnibus notum eſt, dat eſſe, materia recipit eſſe, quatenus

ergo in ratione fundamentum, firmitudo & conſerua
tio conſyderatur, formæ rationem habet, rei dat eſſe.
quatenus uero recipit omnia ſuper ſe fundata, eate-
nus rationem habet materiæ. Itaq; ut diximus, Petra
Chriſtus dicitur poſita in caput anguli, non in fundo
ædificii. Petrus uero licet & Petra dicatur, non poni
tur in caput anguli, quaſi faciens utraq; unū, ſed ſub-
ſternitur ædificio per Chriſti confeſſionem, ab eo nō
mine totius Eccleſiæ ſoléniter, & myſtice factam,
non enim eam reſpōſionem pro ſe ſolo facit, ſed pro
uniuerſa Eccleſia, & ideo ſuper Petrum, ideſt ſuper
Petri cōfeſſionē dicitur eſſe fundata. Ait enim Augu
ſtinus in eōdē libro de uerbis domini, & in eadē parti
cula, quam attuliſti, reſpondit unus pro multis, unitas
in multis eſt. pari pacto in Ciuilibus actionibus ſuper
teſtibus dicitur fundata ſententia, quia ſuper confeſſa
ab eis ueritate fundatur, & ideo dixi in libello noſtro,
Petrū Petram ædificatæ fidei, ut eum a Chriſto ædi-
ficatore diſtinguerem, in quo fides ædificans eſt, non
autem ædificata, & fundans potius, quā fundata. Non
ergo adimamus Petro Apoſtolo honorem, quem ei
Chriſtus contulit, non inuitentur Græci ad id negan-
dum, quod ex Euāgelio uerum eſſe fatentur, & quod
ſolum in defenſione Romanæ adducitur ſedis, negare
non audent. Preterea non dixi Petrum Romæ crucifi
xum, ut ſua cruce fundaret Eccleſiam. Nam Eccleſia
paſſione Chriſti redempta eſt, Paſſione autem Petri,
& reliquorum Martyrum glorificata, & ideo non di-
citur Chriſtus martyr, quia nemo pro ſe ipſo teſtis eſt,

ſed Caput & uexillum Martyrum. Ait enim Hierony/mus, propterea autem in loco Caluariæ crucifixus eſt Ieſus, ut ubi prius erat area damnatorum, ibi erigeren tur uexilla Martyrii. Nos uero cur nõ audebimus di/cere, propterea Romæ crucifixum eſſe Petrum, ut ubi Princeps Apoſtolorum paſſus eſſet, ibi erigeretur ue/xillum Apoſtolicæ dignitatis? Hæc habui Reueren/diſſime & Doctiſſime Pater, quæ tibi pro utraq; obie ctione reſcriberem, homo alioqui, ut dicitur, ſæcula/ris & laicus, ſed natus in Ciuitate (pace aliarum dixe/rim) ſumme catholica, & nutritus in fide Chriſti, pa/ratus in ea ab omnibus orthodoxis doceri, & diſcere, ſed a te Viro ampliſſimæ dignitatis, & exactæ doctri næ corrigi, & emendari, & ubi tibi uidebitur repræ/hendi. Valeant illi, qui adulantium blandicias pluris faciunt, quã monita & iurgia amicorum. quum enim Spiritus Sanctus ſit charitas, qui dicitur Spiritus ueri/tatis, inter uiros Chriſti profeſſores, ueritas ne pariat odium, ſed Charitatem. Vale.

P. F.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ROMAE IN AEDIBVS

F. MINITII CALVI.

MENSE IANVARIO.

M. D. XXV.